رێکەوتن لەسەر فرۆشتنی خاك و خوێن باجەکەی قورسە … جەزا ئەحمەد فارس

ئەوەی کە لە کەرکوك و ناوچە جێناکۆکەکان روویدا بریتی بوو لە فرۆشتنی خاك و خوێنی پێشمەرگەلە سەر بنەمای رێکەوتنێك لەنێوان هێزە کوردییەکان و سوپای عێراقی بەئاگاداری (هێزەکانی هاوپەیمانی دژی داعش).
لەم رێکەوتنەوە دەگەینە ئەو راستییەی کە دەسەڵاتی کوردی لە پێناو مانەوەی خۆی وبنەماڵەکانیان نەك تەنها ناوچە جێناکۆکەکان بەڵکو ئامادەشن (هەولێرو سلێمانی)ش بفرۆشن ئەگەر پێویست بکات.
بۆیە لەسەر خەڵکی هەرێمی کوردستان و ناوچە جێناکۆکەکان ئەرکێکی نەتەوەی و ئەخلاقییە کە چیتر متمانە بەم سەرکردەو دەسەڵاتدارانە نەکات کە مامەڵە بە خوێنی منداڵەکانیان و خاکەکەیانەوە دەکەن.

لە2014 ەوە خوێنی پێشمەرگە دەکرێتە قوربانی بیرەنەوتەکان

ئەوشکستە گەورە ی کەسوپای عێراقی لە ساڵی 2014 توشی بوو لە سەر دەستی داعش، شانسی ئەوەی بە سەرکردایەتی کوردا کە کۆنترۆڵی ناوچەجێناکۆکەکان بکات بە بەکارهێنانی هێزی پێشمەرگە .
بەهەزاران پێشمەرگە لە 2014 ەوە کرانە قوربانی کۆنترۆڵکردنی ئەو بیرەنەوتانەی کە سەرکردایەتی کورد ساڵانێك بوو چاویان تێبریبوو.
بەخوێنی هەزران پێشمەرگە ئەو شوێنانەی کە دەکەوتنە سنوری ناوچە جێناکۆکەکان توانرا لە چەکدارانی داعش پاکبکرێتەوەو لەو کاتەدا سەرکردایەتی کورد ئەو سەرکەوتنانەی پێشمەرگەی بەکارهێنا بۆ بەدەستهێنانی پشتگیری و هاوکاری نێودەوڵەتی .
لە راستیدا خوێنی ئەو هەزاران پێشمەرگە لە شەری داعش لە پێناو ناوچە جێناکۆکەکان نەرێژرا بەڵکو ئەوان کرانە قوربانی بۆ بەدەستهێنانی بیرەنەوتەکان، پاشان نەوتەکەشی خرانە خزمەتی دووپارتی سیاسیەوە کە لە خەمی مانەوەی دوو بنەماڵەدان لە دەسەڵاتدا .

کێ رێکەوتنی لەگەڵ بەغداد کرد بۆ رادەستکردنەوەی ناوچە جێناکۆکەکان

لەراستیدا ئەم رێکەوتنەی کەکراوە رەهەندێکی مێژووی هەیە ئەویش

بیرتیە لەو بەڵێنەی کە سەرکردایەتی هەردوو پارتی دەسەڵات کە لەساڵی 2014 ەوە بە سەرکردە سەربازییەکانی عێراقیان دابوو کە ئەوان ئامادەن لەهەر کاتێکدا بێت ناوچە جێناکۆکەکان رادەستی سوپای عێراقی بکەنەوە دوای کۆتای هاتنی داعش.
یەکێتی و پارتی ئەو راستییەیان باش دەزانی کە لەدوای کۆنترۆڵکردنەوەی حەویجەوە حەشدی شەعبی و سوپای عێراقی هەوڵی کۆنترۆڵکردنەوەی کەرکوك و تەواوی ناچە جێناکۆکەکان دەدەن بەڵام هیچ هەنگاوێکی پراکتیکیان نەنا بۆ رێگرتن لەمەو لەگەڵیاندا رێکەوتن .
لەم قۆناغەدا کە یەکێتی لەدۆخێکی خراپدایە بە دڵنیاییەوە بە هەڵکردنی گڵۆپی سەوز لەلایەن پارتییەوە رێکەوتووە بۆ رادەستکردنەوەی ناوچە جێناکۆکەکان ئەوەی راستی ئەمەش دەسەلمێنێت، بریتییە لەوەی کە ئەوە تەنها هێزەکانی یەکێتی نەبوو کە بەبێ شەر شوێنەکانیان چوڵکرد بەڵکو پارتیش لە پاڵ یەکێتی بەکەمترین زیان شوینەکانیان رادەستی حەشدی شەعبی وسوپای عێراقی کرد.

بۆچی پێشمەرگە دیسانەوە کرایەوە بە قوربانی لەکاتێکدا رێکەوتن هەبوو ؟

هەردوو پارتی دەسەڵاتدار مێژوویەکیان هەیە لە بەقوربانی دانی پێشمەرگە ئەوان لە 2003 پێشمەرگەیان بەکارهێنا بۆ رزگار کردنی کەرکوك دواتر لە پێناو پارە و دەسەڵات ئامادە بوون بڕۆنەوە دەرەوەی شاری کەرکەوك .
لە 2014 ش هەزاران پێشمەرگەیان کردە قوربانی لە پێناو کۆنترۆلکردنی بیرە نەوتەکانی کەرکوك و ناوچە جێناکۆکەکان بەڵام بەزووی ئەمەیان بیر چوویەوەو لە 2017 بۆحەشدی شەعبی و سوپای عێراقیان چۆڵکرد.
لەپاڵ ئەوەی کە رێکەووتون هەبوو بەمەبەستی هاتنە ناوەوەی حەشدی شەعبی و سوپای عێراقی بۆناوچە جێناکۆکەکان بەڵام بەسەدان کوری فەقیر و هەژارانیان دا بە شەهید کردن لە پێناو ئەوەی رای گشتی هەرێمی کوردستانی و ناوچە جێناکۆکەکانی پێ چەواشە بکەن و بڵێن کە ئێمە بەر گریمان کرد بە ڵام ئێمە روو بەرووی هێزێکی نابەرامبەر بووینەوە بۆیە شکستمان هێنا.

گەرانەوەی هەیمەنەی ناوەند بۆ ناوچە جێناکۆکەکان

حکومەتی ناوەندی توانی جارێکی تر هەیمەنە بکاتەوە بەسەر ئەو ناوچانەی کە بەهۆی هاتنی داعشەوە ساڵانێکە بیرە نەوتەکانی

لەدەستداوە.
سەرکردایەتی کورد گرەویان لەسەر کەوتنی ناوەند دەکرد لە (2014) کاتێك عێراق رووبەرووی هێرشی داعش بوویەوە، بۆیە زۆر بە بێبەرنامە ئەم پارێزگایەیان بەرێوەدەبرد، هەمیشە لەشەردا بوون لەگەڵ یەکتری لە پێناو بەرژەوەندی تایبەتی پارتەکەیان و دابەشکردنی نەوتی کەرکوك.
دەسەڵاتی کوردی لە کەرکوك نەیتوانی بوو لەماوەی رابردوودا نمونەیەکی جوان پێشکەش بکات لە پیادەکردنی دەسەڵات بۆیە هەموومان لە شاشەی تەلەفزیۆنەکانمانەوە بینیمان کە عەرەبەکان و تورکمانەکانی ناوکەرکوك وەك ئەوەی لە دیکتاتۆریەت رزگاریان بوو بۆت ئاهەنگیان دەگیرا کاتێك هێزە کوردییەکان کەرکوکیان بەجێهێشت.

یەکێتی و پارتی باجی ئەم رێکەوتنەدەدەن

ئەم رێکەوتنەی یەکێتی و پارتی باجەکەی زۆر بە قورسی دەشکێتەوە بەسەریاندا لەبەر ئەوە ئەم دووهێزە بەرەو ئەوە هەنگاو دەنێن کە متمانەیان نەمێنێت لە ناو خەڵکی هەرێمی کوردستاندا و وە لەناوچە جێناکۆکەکاکان نفوزیان لە دابەزیندایە.
لەکۆتایدا دەگەینە ئەو راستییەی کە خوێنی ئەو هەزاران پێشمەرگەیەی کە لە شەری داعش لە پێناو ناوچە جێناکۆکەکان نەرێژرا بەڵکو ئەوان کرانە قوربانی بۆ بەدەستهێنانی بیرەنەوتەکان، نەوتەکەشی خرانە خزمەتی دووپارتی سیاسیەوە کە لە خەمی مانەوەی بنەماڵەدان.

کێ خیانەتکارە؟ … جەزا ئەحمەد فارس

ئەوانەی کەبازرگانی لەگەڵ داعش دەکەن و نەوت و سەروەت و سامانی ئەم هەرێمە دەدزن یان ئەوانەی کە لەگەڵ ریفراندۆمدانین؟
لەوەتەی کەدابەشبوونێك لەنێو شەقامی کوردی دروست بووە لەهەرێمی کوردستان سەبارەت بە پرسی ریفراندۆم کەمنین بەرپرسە سیاسیەکانی ئەم هەرێمە لەرێگەی کەناڵەکانی ڕاگەیاندنەوە سیفەتی خیانەتکار

دەدەنە پاڵ ئەوانەی کە لەگەڵ بەرەی ریفراندۆمدا نین کە ئەمەش دەرخەری ئەو راستیەیە کە سەرکردایەتی کورد توانای قبولکردنی بیرورای جیاوازی نییە و ئەوان تاوەکو ئێستا تێناگەن کە خیانەتکاری راستەقینە کێیە؟

لە راستیدا خستنە پاڵی سیفەتی خیانەت کار بۆ ئەوانەی کە دژ یان لەگەڵ ریفراندۆم نین لە لایەن هەندێك لە سەرکردە سیاسیەکان و بەناو رۆشنبیری حیزبەکانەوە هەڵگری ئەو پەیامە ترسناکەیە کە ئەگەر وەك ئەوان بیر نەکەینەوە ئەوە جێگەمان نابێتەوە لەم هەرێمە و ئەمەش سەرەتای لێدانی زەنگێکی ترسناکە بۆ هەموو ئەو مرۆڤە ئازادیخوازانەی کە وەك ئەم دەسەڵاتە بیرناکەنەوە.

ئەو سیستەمە تۆتالیتاریەنەی کە ترسیان لەمانەوەیان هەیە هەمیشە دەیانەوێت کە خەڵکی بەیەك جۆر بیر بکاتەوە بۆئەوەی بکەونە خزمەتی ئەوان، بۆیە شتێکی ئاساییە ئەو سەرکردانەی کە عەقڵییەتی دکتاتۆریەتیان هەیە بەهەر شێوەیەك بێت دەست بکەن بە تۆمەت بەخشینەوە بۆ ئەوکەسانەی کە وەك ئەوان بیرناکانەوە.
ئەکرێت ئاماژە بەوە بدەین کە یەکێك لە کێشە بنەرەتیەکانی ئەم هەرێمە بریتیە لەوەی کە سەرکردە سیاسیەکان خاوەنی فەرهەنگێکی سیاسیی دواکەوتوون کە ئەو فەرهەنگە هی ئەم سەردەمە نییەو ناگونجێت لەگەڵ بارودۆخی ئێستادا، ئەوان بیریان چۆتەوە کە ئێمە لە سەدەی 21 ئەژین، تا ئێستا لەوە تێناگەن مرڤ ئازادە لەوەی کە چۆن بیردەکاتەوە و شتێکی ئاساییە ئەگەر رای جیاوازمان سەبارەت بەپرسەسیاسەکان هەبێت.
کاتێك وەك ئەوان بیرناکەینەوە ئەمە واتای ئەوە نیە کە ئەوان راستبن و ئێمەش خیانەتکار .

پێویستە ئەوانەی کە لە گەڵ سەر لەبەری پرۆسەی ریفراندۆمدانین واتە بریای بایکۆتی ئەم پرۆسەیان داوە لەگەڵ ئەوانەی کە بریاریان داوە بەنەخێر دەنگ بدەن و ئەوانەشی بە بەڵێ دەنگ دەدەن دەبێت رێز لەیەکتری بگرن چونکە دیموکراسیەتی راستەقینە بریتییە لەوەی کە ریز لە رای جیاواز بگرین و یەکتری قبولبکەین.
خیانەتکاری راستەقینەش بریتین لەو کەسانەی کە بازرگانی لەگەڵ سەرسەختترین دوژمنی مرۆڤایەتی دەکەن کە مەبەستمان داعشە لەبەر ئەوەی خیانەت وەك چەمك پەیوەندی بە بەستنی ریکەوتن و مامەڵەوە هەیە لەگەڵ دوژمن لەکاتێکدا کەتۆ لەشەردا بیت لەگەڵی نەك بیرو رای جیاواز.

ئەکرێت بڵێین کە خیانەتکاری راستەقینە ئەوانەن کە کۆنترۆڵی سەروەت و سامانی ئەم هەرێمەیانکردوەو خستوویانەتە خزمەتی تایبەتی خۆیانەوەو ئەمە لە کاتێکدایە زۆربەی زۆری خەڵکی لەهەرێمی کوردستان لە بارودۆخێکی زۆر سەخت و ناهەمواردا دەژین.
ئەگەر دەسەڵاتی سیاسی کورد بەراستی مەبەستێتی ئەم هەرێمە لەخەڵکی خیانەتکار پاك بكاتەوەو بابفەرموون دەست بکەن بە دادگای کردنی ئەوانەی کە مامەڵەی بازرگانیان لەگەڵ داعش کردوە لەگەڵ ئەوانەی کە کۆنترۆڵی داهاتی نەوتی ئەم هەرێمەیان کردوەو رێژنە پارەکەی تەخشان و پەخشان.

هاوکارییەکانی ئەمریکا بۆ کوردانی رۆژئاوا، تورکیا نیگەران دەکات … جەزا ئەحمەد فارس

لەدوای تێکچوونی بارودۆخی سیاسی لە سوریا ، سەردەمێکی نوێ بۆ کوردانی رۆژئاوا دەستی پێکرد و بە چەندین قۆناغی هەستیاردا تێپەڕین، کوردەکانی رۆژئاوا توانیان سەرکەوتوو بن لەچەندین تایقیکردنەوەی وڵاتە زلهێزەکان و بەبەردەوامی بە پلان و بەرنامەی نوێوە وەڵامی پێشهاتە سیاسیەکانیان دەدایەوە.

یەکێك لە خاڵە سەرکەوتووەکانی کورد لە رۆژئاوا بریتی بوو لە داڕشتنی ستراتیجیەتێکی نیشتمانی بۆ ئیدارە دانی ناوچەکانی خۆیان و بەژداری کردن لە رزگارکردنی ئەو ناوچانەی کە دەکەوێتە دەرەوەی سنورەکانیان.

تاوەکوو ئێستا سەرکردایەتی کورد لە رۆژئاوا توانیویانە سیاسەتێکی عەقڵانی بکەن لەسەر ئاستی هەرێمی و نێودەولەتی بەشێوەیەك کە کاریگەریەکانی وڵاتێکی زلهێزی وەك تورکیا لە سەر خۆیان کەمبکەنەوە و سەرنجی وڵاتە زلهێزەکانی جیهان بە شێوەیەك بەلای خۆیاندا رابکێشن کەبکەونە کێبڕکێ لە ناردنی هاوکاری سەربازی و

مرۆی بۆیان.

لەم دوایەدا بە شێوەیەکی ئاشکرا وویلایەتە یەکگرتووەکانی ئەمریکا بە بەرچاوی هەموو جیهانەوە ووێنە و ڤیدۆی ئەو تانکو زرێپۆشانەی بڵاو کردەوە کە پێشکەی یەکینەکانی پاراستنی گەل (یەپەگە)ی کردن ، بە ئاشکرا ناوی یەپەگەی وەك یەکێك لە و هێزانە هێنا کە بەشێوەیەك راستەوخۆ یارمەتیمان دەدەن ئەمە لە کاتێکدا بوو کە پێشتر یەپەگە هاوکاری وەردەگرت لە چوار چێوەی هێزەکانی سوریای دیموکرات .

پشتیوانی سەربازی ئەمریکا بۆ یەپەگە دەکرێت وەك سەرەتایەکی گرنگ بێت بۆ کوردانی رۆژئاوا کە لە ئایندەدا هاوپەیمانی لەسەر ئاستی سیاسی لێبکەوتەوە لە نێوان کوردانی رۆژئاوا و ئەمریکا و ئەو خۆبەڕێوە بردنەی کوردانیش قبوڵبکرێت لەسەر ئاستی سیاسەتی وویلایەتە یەکرگتووەکانی ئەمریکا.
ئەمریکا لە رێگەی ئەم هاوکاریەوە ئەو پەیامەی بە تورکیا دا کە دەستوەردانی تورکیا قبولکراو نیە لەناوخاکی سوریا و ئەوان پشتگیری کوردەکان دەکەن.
ئەو کاریگەریەی کە یەپەگە لە ئۆپراسیۆنی تورەی فورات نواندی نیشانی جیهانی دا کە ئەوان تەنها هێزێکی کوردی زرگار کەر نین پەیوەست بن بە سنورو جوگرافیای خۆیانەوە بەڵکو ئەوان هێزێگی رزگار کەری مرۆین و شەری تیرۆر دەکەن لەدەرەوەی سنورەکانی خۆیان.

پەپەگە هێزێکی قبوڵکراوە لە لایەن ئەمریکا و ئەوروپاوە چونکە ئەو ناوچانەی کە رزگای دەکەن نامێننەوە تیایدا بەڵکو بۆ خەڵکی ناوچەکەی جێدەیەڵن کە خۆیان حوکمی خۆیان بکەن کە ئەمەش فۆرمێکی نوێی حکومرانی کردنیە کە بە خۆبەرێوە بەری دیموکراتی ناسراوە.

تورکیا نیگەرانە لەهاوکاریەکانی ئەمریکا بۆ یەپەگە چونەکە بەتێك چوونی بارودۆخی سوریا تورکیا مەلەفێکی تایبەتی کردبوویەوە لە سەر ئاستی هەرێمی و نێو دەوڵەتی تایبەت بەناساندنی یەپەگە وەك هێزێکی تیرۆرستی بەڵام یارمەتیەکانی ئەمریکا بەشێوەیەکی راستەوخۆ بۆیەپەگە ئەو مەلەفەی تورکیای بەرەو شکست هێنان بردو ئەو پەیامەی بە حکومەتی تورکیا دا کە ئەمریکا وەك دۆستێك تەماشای یەپەگە دەکات.

پارتی سیاسەتەکانی یەکێتی ئاڕاستە دەکات … جەزا ئەحمەد فارس

ئەو باڵباڵێنەی کە لەناو یەکێتی نیشتیمانی کوردستاندا هەیە هەمیشە لە لایەن پارتییەوە بەکار هێنراوە بۆ بەدەست هێنانی ئەو ئامانجەسیاسیانەی کە هەیەتی، بۆیە دروستکەری بڕیار لەناوپارتی دیموکراتی کوردستان سیاسەتەکانی خۆی بەرامبەر یەکێتی لە سەر ئەو بنەما دروست کردووە کە بە هەرشێوەیەك بێت بارودۆخی ناو یەکێتی بەشلەقی و ناجێگیری بهێڵێتەوە لە پێناو ئەوەی کە یەکێتی و بەو شێوەیە ئاراستە بکات کە لە گەڵ بەرژەوەندیەکانی پارتی دەگونجێت.
پارتی لەدوای دروست بوونی ئۆپۆزسیۆنێکی بەهێز لە هەرێمی کوردستا کە مەبەستمان ساڵی (2009)یە دەستی کرد بە داڕشتنی سیاسەتێك بە مەبەستی ئاڕاستەکردنی یەکێتی بۆ بە دیهێنانی بەرژەوەندیەکانی.

ئەکرێت بڵێین کە پارتی سەر کەوتوو بووە لە سیاسەتی ئاراستە کردنی یەکێتی، چونکە بەوشێوەیەی کە خۆی مەبەستیەتی توانیویەتی لە زۆر بەی بارودۆخە سیاسیەکاندا
یەکێتی ئاراستە بکات .

لێرەدا چەند نمونەیەك دەخەینە ڕوو سەبارەت بە ئاراستە کردنی یەکێتی لەلایەن پارتیەوە ،ئەکرێت درێژکردنەوەی ماوەی سەرۆکایەتی (مەسعود بارزانی) لە ساڵی (2013) بە گرنگترین خاڵی ئاراستە کردنی یەکێتی دا بنێین لە لایەن پارتیەوە، لەبەر ئەوەی لەو کاتەدا هەموو یەکێتی ئەوڕاستیەیان دەزانی کە ئەمە کارێکی نایاسایە بەڵام بەهۆی ئەوەی کە پارتی توانای ئاراستەکردنی سەر کردایەتی یەکێتی هەبوو، پێکەوە ماوەی (2) ساڵ سەرۆکایەتی بارزانیان لە پەرلەمان درێژکردەوە.
بەکۆتایهاتنی ئەم (2) ساڵ درێژکردنەوەی ماوەی سەرۆکایەتی هەرێم یەکێتی وەك پارتێکی سیاسی نەیتوانی ڕێگربێت لە بەردەم مانەوەی بارزانی لە پۆستەکەیدا، وە هەروەها هەندێك لە بەر پرسانی ئەم پارتە لە سەر ئاستی باڵا تاوەکو ئێستاش وەك سەرۆکیکی شەرعی

تەماشای بارزانی دەكەن.

كاتێك بزووتنەوەی گۆڕان رێكەوتنی لە گەڵ یەكێتی نیشتیمانی كوردستان بەست پارتی لە رێگەی شانە نوستوەكانی خۆیەوە لەناو یەكێتی دەستی كرد بە هێرشكردنە سەر گۆڕان و ئەو رێكەوتنە، بۆیە رێكەوتنی نێوان گۆڕان و یەكێتی لە چوار چێوەی حیبری سەر كاغەز مایەوەو نەچووە بواری جێبەجێكردنەوە.

ئێستاش پارتی دیموكراتی كوردستان دەیەوێت جارێكی تر شانە نوستووەكانی خۆی لەناو یەكێتی نیشتیمانی كوردستان بەكار بیەنێتەوە دژی ئەو سەر كردەو پلە باڵانەی كە لەناو یەكێتی نیشتیمانی كوردستانن و دەیانەوێت ئەم پارتە بەرەو ئەوە ئاراستە بكەن كە بكەوێتە دژایەتی بەرژەوەندیەكانی پارتی.
لەپاڵ ئەوەی كە پارتی بەبەرنامە كار لە سەر دروست كردنی پشێوی دەكات لەناو یەكێتیدا وە مەبەستیەتی یەكێتی وەك پارتێكی لاواز بمێنێتەوە بۆ ئەوەی كە بەردەوام بێت لە سەر ئاراستەكردن و بەكارهێنانی.
لەراستیدا ئەو پەرتەوازییەی كە ریزەكانی یەكێتی گرتێتەوە لە سەر ئاستی بەرز شانسی ئەوەی داوە بە پارتی كە بەوشێوەیەی خۆی دەیەوێت یاری بەچارەنوسی یەكێتی بكات.

سیاسەتی برسی كردنی هاووڵاتیان لەپێناو چیدا؟ … جەزا ئەحمەد فارس

حكومەتی هەرێمی كوردستان ماوەی چەند ساڵێكە سیاسەتی برسی كردنی هاونیشتیمانیانی خۆی گرتۆتە بەر كە ئەم سیاسەتە بە شێكە لە ستراتیجیەتی سەركردە سیاسیەكانی هەردوو پارتی دەسەڵاتدار لە پێناو ناچار كردنی خەڵكی كە ملكەچی سیاسەتەكانیان بن و كاریگەری ئۆپۆزسیۆن كەم بكەنەوە.
سیاسەتی برسی كردن لە پاڵ ئەوەی كە سیاسەتێكی نا ئەخلاقیە چەندین دەر ئەنجامی ترسناك بەدوای خۆیدا دەیەنێت كە كاریگەری نەرێنی لە

سەر هەرێمی کوردستان بە جێدەیەڵێت.

دەروازەیەك بۆ ناساندنی سیاسەتی برسی کردن

سیاسەتی برسیکردن بریتیە لەو سیاسەتەی کە لە ڕێگەیەوە هاوڵاتیان ناچار دەکرێن لە بارو دۆخێکی ئابوری قورسدا ژیان بگوزەرێنن بە شێوەیەك کە توانای ئەوەیان نەبێت بتوانن پێداویستە سەرەتایەکانی ژیان بۆ خۆیان و منداڵەکانیان دابین بکەن .
جاران وڵاتە داگیرکەرە گەورەکان ئەم سیاسەتەیان دەگرتە بەر بەرامبەر بە هاوڵاتیانی ئەو وڵاتانەی کە داگیریان دەکرد ئەمەش لە پێناوی ئەوەدا بوو کە هاوڵاتیانی ئەو وڵاتەی کە داگیریان کردووە ملکەچی و سیاسەسەتەکانیان ببن.
ئەم سیاسەتە سیاسەتێکی نا ئەخلاقیە بەو پێیەی لە سەر ئەوە بنیاد نراوە کە سوکایەتی بە شەرە فو کەرامەتی مرق بکرێت، تاکەکان ناچار دەکرێن لە پێناو ئەوەی کە درێژە بە ژیانی ئاسای خۆیان بدەن چاو لە ناعەدالەت و گەندەڵیەکانی دەسەڵات بپۆشن.
لە راستیدا دەسەڵاتدارانی هەرێمی کوردستان لە پێناو ملکەچ کردنی خەڵکی هەرێمی کوردستان ئەم سیاسەتە دەگرنە بەر و دەیانەوێت لەم ڕێگەیەوە درێژە بەمانەوەی خۆیان بدەن.

ئامانجی پیادەکردنی سیاسەتی برسی کردن

دەسەڵاتدارانی هەردوو پارتی دەسەڵاتدار لە هەرێمی کوردستان بەر پرسیاری سەرەکین لە پیادە کردنی ئەم سیاسەتە لە پێناو بە دەست هێنانی زۆر ترین داهات بۆ خۆیان و پارتە کانیان ئەم سیاسەتەیان گرتۆتەبەر وە بۆ سەر شێواندنی خەڵکێش هەمیشە ئاماژە بەوە دەکەن کە ئەم دۆخە دەر ئەنجامی قەیرانی داراییە بەڵام لە ڕاستیدا شتێك بەناوی قەیرانی داراییەوە بوونی نیە.

قەیرانی دارای قەیرانێکی دروستکراوە لەلایەن حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە لە پێناو بردنی داهاتی ئەم هەرێمە بۆ گروپێکی بچوکی دەسەڵاتدار
یەکێکی تر لە ئامانجە بنەڕەتیەکانی سیاسەتی برسی کردن کە لە لایەن حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە پیادە دەکرێت بریتیە لە دروست کردنی کۆمەڵگەیەکی مەڕ ئاسا کە بەڵی بۆ هەموو سیاسەتەکانی هەردوو پارتی دەسەڵاتدار بکات.
بەگرتنەبەری سیاسەتی برسی کردن لەلایەن حکومەتی هەرێمی

كوردستانەوە دەسەڵاتداران دەیانەوێت كە خەڵكی ناچار بكەن جارێكی تر بگەڕێنەوە ناو هەردوو پارتی دەسەڵاتدار و لە چوار چێوەی ئەو پارتانە سیاسەت بكەن لە پێناو ئەوەی كە لە رێگەی ئەم پارتانەوە بتوانن هەندێك داهاتیان دەست بكەوێت بۆ درێژە پێدان بە ژیانی ئاسای خۆیان.

ئەكرێت ئەمەش بە خەیاڵێكی سیاسی ناو ببەین چونكە دوای ئەوەی ئۆپۆزسیۆن ڕۆڵێكی دیاری بینی لە ووشیار كردنەوەی خەڵكی هەرێمی كوردستان لە میانەی (2009-2013) ئەگەر بە قورسكردنی گوزەرانی خەڵكی هەندێك ناچار بن پەنا بۆ هەردوو پارتی دەسەڵاتدار بەنەوە، ئەوە بە تێپەڕبوونی ئەم دۆخە دەكەونە بەرەی دژایەتیان .

دەر ئەنجامی سیاسەتی برسیكردن

زۆر جار سیاسەتی برسی كردن دەبێتە هۆكاری سەرەكی بۆ دروست بوونی هەندێك دیاردەی كۆمەڵایەتی كە ئەكرێت بە لادانی كۆمەڵایەتی ناوی بێنین وەك (لەشفرۆشی).
هەرێمی كوردستان ئێستا لە لێواری ئەوەدا كە ئەم دیاردەیە بەرەو هەڵكشان بڕوات وە خەڵكانێك تەنها لە پێناو ئەوەی كە ژیانێكی ئاسای بۆ منداڵەكانیان دابین بكەن دەست دەكەن بەم كارە.
ئەكرێت ئاماژەش بەوەش بدەین كە ئەكرێت هەر لە ڕووی كۆمەڵایەتیەوە بەهۆی ئەم سیاسەتەوە دزی كردن تەشەنە بسێنێت.

جگەلەمانەی كە ئاماژەمان پێكرد ئەم سیاسەتە بۆتە هۆی ئەوەی كە ڕێژەی جیابوونەوەی خێزانەكانیش زیاد بكات لەهەمان كاتیشدا چونە ناو پرۆسەی هاوسەرگیری كەم بكات.
سیاسەتی برسی كردن لە ڕووی ئابوورییەوە بۆتە هۆی ئەوەی كە جوڵەی ئابوری كەمبكات و بازارەكان وەكو جاران مامەڵەی ئابوری بە شێوەیەكی فراوان بەخۆوە نەبینن .
لە ڕووی سیاسیەوە ئەم سیاسەتە هۆكارێكی سەرەكیە بۆ ئەوەی كە هاوڵاتیان متمانەیان بە حكومەت و پارتە سیاسیەكان نەمێنێت و ناڕەزایەتیەكانیان دەر ببڕن بەچەندین جوڵانەوە لە شێوەی بزاوتی رێكخراودا .
ئەو بێمتمانەیەی كە لە دەر ئەنجامی پیادە كردنی ئەم سیاسەتەوە دروست بووە لە نێوان هاوڵاتیان و دەسەڵات دور نیە سەر بكێشێت بۆ دروست بوونی توندوتیژی سیاسی ئەگەر ئەم دۆخە بەردەوام بێت.

حکومەتی هەریمی کوردستان خراپترین نمونەی حکومڕانی کردنە ... جەزا ئەحمەد فارس

حکومەتی هەرێمی کوردستان بەدرێژی هەموو قۆناغەکانی مێژووی سیاسیی لە باشوری کوردستان خراپترین نمونەی حکومڕانی پێشکەش کردووە.
پێویستە خەڵکی لەوە تێبگات تەنها ئەم کابینەی حکومەتی هەرێمی کوردستان کابینەیەکی شکستخواردوو نیە بەڵکو کابینەکانی پێشوتریش بەپێی هەموو پێورەکان خراپترین جۆری فەرمانڕەوایەتیان پێشکەشکردووە.
سیاسەتە کانی ئەم کابینەیە درێژکراوەی سیاسەتەکانی کابینەکانی ترە و ئەو قەیرانانەی کە ئەمڕۆ هەن و گوزەرانی هاوڵاتیانیان تێك داوە دەرئەنجامی ئەو هەڵە گەورانەن کە لە کابینەکانی تر ئەنجامدراون.
هەندێك لەم قەیرانانە بە بەرنامە دروست کراون بۆ ئەوەی کە هاووڵاتیان سەرقاڵ بن بەو قەیرانانەو دزی و گەندەڵیەکانی بەر پرسانیان بیر بچێتەوە.
لەماوەی رابردوودا کاربەدەستانی ئەم هەرێمە لە بری ئەوەی سیاسەتێکی دروست بکەن بە ئاراستەی خزمەت کردنی خەڵکی هەرێمی کوردستان و بەرەو پێش بردنی ئەم هەرێمە بە بەردەوامی لە ململانێدا بوون بۆ ئەوەی کە بتوانن زۆر ترین داهات بە دەست بیە نن لە داهاتی گشتی کە موڵکی هەموو خەڵکی هەریمی کوردستانە.

پێویستە خەڵکی هەرێمی کوردستان لەوە تێبگات نابێت چاوەڕێی باش بوونی بارودۆخی هەرێمی کوردستان بکەن لە بەر ئەوەی دەسەڵاتی سیاسی لەم هەرێمە مانەوەی بە ندە بە دروست کردی قەیران بۆ ئەوەی کە بتوانن درێژە بە فەرمانڕەوای خۆیان بدەن.
ئەوان بە دروست کردنی قەیرانەکان خەڵکی ناچار دەکەن کەبەبەردەوامی سەرقاڵ بن و نەیان پەرژێتە سەر ئەوەی کە بیر بکانەوە سەبارەت بە گەندەڵی و ئەو ناعەدالیەتیانەی کە ئەم دەسەڵاتە دروستی کردووە چونکە ئەوەی ئەم دەسەڵاتە بە خەڵکی هەرێمی کوردستانی کردووە و دەیکات بڕواناکەم لە هیچ شوێنێکی ئەم

جیهانە بوونی هەبێت.
ئەم دەسەڵاتدارە گەندەڵانەی هەرێم بەبەردەوامی سوکایەتی بە کەرامەت و شەرەفی مرڤی کورد دەکەن و کار بۆ ئەوە دەکەن کە شکۆمان بشکێنن ئەمە لە کاتێکدایە کە فەرمانڕەوای دروست کار بۆ بەر ز کردنەوەی شکۆی هاونیشتیمانیەکانی دەکات بۆ ئەوەی لە سەر ئاستی جیهان تاکەکانی ڕێزی لێبگیرێت.

ناکرێت و نابێت چاوەڕێی باش بوونی باردۆخی هەرێمی کوردستان لەم پیاوە سیاسیە بچوکانە بکەین لەبەر ئەوەی هەر ئەم پیاوە سیاسیانە بوون شەڕی برا کوژیان بە خەڵکی کردو بە هەزاران گەنجیان کردە قوربانی و دواتر لەسەر مێزی گفتوگۆ ، ووڵاتە زلھێزەکان کۆیان کردنەوە.
ئەم دەسەڵاتە مێژوویەکی خراپی هەیە لە سوکایەتی کردن و بەتاکەکانی خۆی بۆیە ئایندەیەکی باش هەرگیز چاوەڕوانی ناکات.
هەمیشە هیوا خواز بووین کە دەستاو دەست کردنی کردنی دەسەڵات لەم هەرێمەی کە تیایدا دەژین بە شێوەیەکی ئاشتی خوازانەو دیموکراسانە بێت و دور بێت لە هەموو کارێکی توندو تیژی و نامرۆڤانە بەڵام بوونی هێزی چەکدار لە لایەن پارتە سیاسیەکانەوە ئەوە مان پێدەڵێت کە چارەنوسی ئەم هەرێمە لە سوریا و لیبیا باشتر نابێت .

ئەم پیاوە سیاسیە بچوکانەی کە ئێمە هەمانە وا باوشیان بە کورسیەکانیاندا کردووە کە بە ئاسانی دەست بەرداری نابن و لە ومێژووە خوێناویەی کە هەیانە تێدەگەین کە ئەمان بەلایانەوە ئاساییە لولەی تفەنگەکانیان بکەنە هاوڵاتیانی خۆیان و شارەکانمان خڵتانی خوێن بکەن.
ئەم شێوازی دروست کردنەی قەیرانە کە سەرانی حکومەتی هەرێم پیادەی دەکەن بریتیە لە پیادەکردنی سیاسەت بە شێوەیەکی نائەخلاقی و نا بەرپرسانە وە پێویستە بە زووترین کات بوە ستێنرێن .
لەکۆتایدا پێم وایە باشترین ڕێگە بۆ وەستانی ئەم دەسەڵاتە دیکتاتۆرە گەندەڵە مرۆڤ کوژە ئەوە یە کە کوردەکانی ئەوروپا دەست بکەن بە درست کردنی گروپی فشاری گەورە گەورە بۆ ئەوەی ووڵاتە زلھێزەکان سنورێك بۆ ئەم کاربەدەستانە دابنێن ولەوە زیاتر سووکایەتی بە شەرەف و کەرامەتی مرۆڤی کورد نەکرێت و کارە چەوتەکانیان سنوردار بکرێن.

ئەوانەی لە بەغداد دژی پارتی بوون زۆربەیان لە هەرێم لەگەڵین … جەزا ئەحمەد فارس

فراکسیۆنە کوردیەکان لە بەغداد توانیان تاڕادەیەکی باش یەکگرتوو بن دژی هەیمەنەی سیاِسەتەکانی پارتی لە بەغداد بۆیە بەپێی یاسای بودجەی 2017 هەرێمیان پابەندی بەغداد کرد ئەم هەنگاوەش لە پێناو چارە سەر کردنی کێشەی ئابوری هەرێمی کوردستان نراوە.
بە پێی تێروانینی فراکسۆنەکانی (یەکێتی و گۆران و یەکگرتو و کۆمەڵ) لە پێناو خەڵکی هەرێمی کورستان هەرێمیان بە یاسا پابەندی بەغداد کرد ئەمە لە کاتێکدایە پارتی بە هەمووشێوەیەك دژی یاسی بودجەی 2017 ەیەو لە رێگەی حکومەتی هەرێمی کوردستانەوە ڕایگەیاند کە ئەوان پابەند نابن بە یاسای بودجەی 2017 ەوە.

وەستاندنەوە دژی هەیمەنەی پارتی لە بەغداد ئەکرێت بەهەنگاوێکی گرنگ وەسف بکرێت لە بەرئەوەی لە دوای 2003 وە ئەمە یەکەمینجارە کورد بەئاراستەی سیاسەتەکانی پارتی لە بەغداد سیاسەت نەکات .
ئەو ئیرادەی کە لایەنەکانی دەروەی پارتی لە بەغداد هەیانبوو دژ بەم پارتە پێویستە لەناوخۆی هەرێمی کوردستانیش دووبارە بکرێتەوە لە پێناو وەستاندنی هەیمەنی پارتی دیموکراتی کوردستان کە کۆنترۆڵی سەرجەم پایەکانی فەرمانڕەوی کردووە لەم هەرێمە.
یەکێتی و گۆران و کۆمەڵ و یەکگوو لە بەر دەم بەر پرسیاریەتیەکی ئەخلاقی و نەتەوەی مێژوویدان لە ناوخۆی هەرێمی کوردستان، پێویستە وەك چۆن لە بەغداد هەموان دژی سیاسەتی هەڵەی پارتی وەستانەوە ئاواش لەناوخۆی هەرێمی کوردستان یەکگرتوو بن و پێکەوە کاربکەن لە پێناو ئەوەی ئەم هەرێمە لە ژێر هەژموونی پارتی دیموکراتی کوردستان دەر بهێنرێت.

بەڵام بەداخەوە لە یەکەم کاردانەوەی یەکێتی و یەکگرتوو کۆمەڵ لە ناوخۆی هەرێمی کوردستان کە تاوەکو ئێستا پیادەی دەسەڵاتی سیاسی دەکەن لەناو حکومەتی هەرێمی کوردستان کە پارتی سەرۆکایەتی دەکات دەردەکەوێت کە ئەگەری زۆرە ئەوان دژی فراکسیۆنەکانیان لە بەغداد

بوەستنەوەو پشتگیری پارتی بکەن لە پێناو ئەوەی کە نەوت رادەستی بەغداد نەکرێت.
هەرچی بزووتنەوەی گۆڕانە بە ئاشکرا ئەوەی ڕاگەیاندووە کە ئەوان پشتگیری فراکسیۆنەکەیان دەکەن لە بەغداد و لەگەڵ رادەست کردنی نەوتن بە بەغداد.
لەراستیدا تاوەکو پارتی بەردەوام بێت لە سەر فەرمانرەوای کردن لەهەرێمی کوردستان ئەوە بێگوومان نابێت پێشبینی باش بوونی بارودۆخی هەرێمی کوردستان بکەین.
ئەگەر لایەنە سیاسیەکان بە دووفاقی مامەڵەبکەن لەگەڵ ئەم بارودۆخەدا ئەوە بێگومان درێژە دەدەن بەسیاسەتەکانی پارتی دیموکراتی کوردستان و شەریك دەبن لە شەر عیەت دان بەو هەموو سوکایەتی و بێ شەرەفیەی کە حکومەتی هەرێمی کوردستان ڕۆژانە بەرامبەر خەڵکی ئەم هەرێمە ئەنجامی دەدات.

تورکیا بەرەو دواوە هەنگاو دەنێت … جەزا ئەحمەد فارس

حکومەتی تورکیا لەماوەی رابردوودا هەڵمەتی گرتنی چالاکوان و ئەندامانی پارتی دیموکراتی گەلانی دەست پێکردووە بەبیانووی پەیوەندیان لەگەڵ پارتی کرێکارانی کوردستان ئەمەش وای کردووە کە ناڕەزایەتیەکان لە باکوری کوردستان دژی ئەم سیاسەتە فراوانتر بێت.
دەسەڵاتدارانی تورکیا بەدەستگیرکردنی چالاکوانانەوە نەوەستان چەندین سەرۆك شارەوانیان دەستگیر کرد،پاشان هاوسەرۆکەکانی پارتی دیموکراتی گەلان (سەلاحەدین دەمیرتاش و فیگەن یۆکسکداغ) و ئەندام پەرلەمانە کوردەکانی ئەم پارتەیان بە شێوەیەکی ناشارستانیانە راپێچی گرتووخانە کرد بەمەش تورکیا ئەو پەیامەی بەگوێی جیهان دا کە تورکیا بەرەو دواوە هەنگاو ئەنێت و ناتوانێت جیاوازییەکان قبوڵ بکات.
ئەم هەنگاوەی تورکیا سەرەتاکانی شەڕی هەڵگیرساندەوە و هیواکانی بۆ ئاشتی جارێکی تر لەناوبرد و لە سەر ئاستی نێودەوڵەتیش بەرەو ئەوە دەڕوات ببێت بە وڵاتێکی نەخوازرا و دور دەکەوێتە لە

بەدیهێنانی خەونی بوون بە ئەندام لە یەکێتی ئەوروپا.

زەنگی دەستپێکردنی شەڕ لە تورکیا لێدرا

بەدروست بوونی پارتی دیموکراتی گەلان جارێکی تر ئەو ئایدیا گەرایەوە کە دەکرێت ئاشتی بێتە ئاراوەو خەباتی چەکداری پێبنێتە قۆناغێکی نوێوە و ئەو کوشتارو خوێنڕێژیەی کە سەپێنرابوو بە سەر واقعی باکوری کوردستان سنور دار بکرێت و هەنگاو بەرەو چارەسەری پرسی کورد بنرێت لەبەر ئەوەی ئەم پارتە تەنها نمایندەی کوردی نە دەکرد بەڵکو خۆی بەنمایندەکاری سەرجەم دیموکراتی خوازەکانی تورکیا دادەنا کە کار بۆ چارەسەرکردنی پرسی کورد و کەمینەکانی تر دەکەن.
بەڵام بە دەستگیر کردنی سەرانی ئەم پارتە جارێکی تر زەنگی دەست پێکردنی شەڕ لێدرا و واقعی تورکیا بەرەو ئەوە دەڕوات کە جارێکی تر شەڕ لەناو باکوری کوردستان دروست ببێت.
هەموو پێشهاتەکان ئەوەمان پێدەڵێن کە شەڕێکی خوێناوی دروست ئەبێتەوە لە نێوان پارتی کرێکارانی کوردستان و سوپای تورکیادا .
لەحاڵەتەی بوونی شەڕدا جارێکی تر ڕۆحی دوژمنکاری لە نێوان کورد و تورك دروست دەبێتەوە، مەلەفی چارەسەر کردنی پرسی کورد دادەخرێت و تورکیا بەرەو دواوە هەنگاو دەنێت.
لەپاش ئەوەی کە زەنگی شەڕ لێدرا جارێکی تر شەقامەکانی باکوری کوردستان دەبنەوە بە گۆڕەپانی دەربڕینی ناڕەزایەتیەکان دژی سیاسەتەکانی حکومەتی تورکیا و ئەگەری پێك هەڵپژان لە نێوان پۆلیسی تورکیاو خۆنیشاندەران هەیە.

تورکیا ووڵاتانی جیهان نیگەران دەکات

ئەم واقعەی کە تورکیای پیادا تێدەپەڕێت ئەو وولاتە ئەکات بە ووڵاتێکی نەخوازرا و لە سەر ئاستی نێوەوڵەتی لە بەر ئەوەی هەر دەوڵەتێك خۆی بە دەوڵەتێکی دیموکرات بزانێت نابێت بە شێوەیەکی ناشارستانیانە نوێنەرانی گەل رابکێشێت بۆ بەندینخانەکان بەهەر بیانوویەك بێت.
وویلایەتە یەکگتووەکانی ئەمریکا و ووڵاتانی ئەوروپا بەتوندی کەوتوونەتە لۆمە کردنی تورکیا بۆ ئەم ڕەفتارانەی و ئەوەیان ڕاگەیاندوە کە نیگەرانن سەبارەت بەو رووداوی گرتی هاوسەرۆکەکانی پارتی دیموکراتی گەلان و ئەندام پەرلەمانەکانی و داوای ڕاگرتنی ئەم گرتنانە دەکەن لەبەر ئەوەی بە پێی بنەماکانی دیموکراسی پێویستە ڕێز لە جیاوازیەکان بگیرێت و ناکرێت نوێنەرانی گەل دوور

لە بنەماکانی مافی مرۆڤ راپێچی گرتووخانە بکرێن.

بە بەردەوام بوونی تورکیا لە سەر ئەم رەفتارانەی ئەوە خەونی بوون بە ئەندام لە یەکێتی ئەو روپا لە دەست دەدات لە بەر ئەوەی وڵاتانی ئەندام لە یەکێتی ئەوروپا هەمیشە رەخنەی ئەوەیان لە تورکیا گرتووە کە رەوشی مافی مرۆڤ لە تورکیا لە بارودۆخێکی خراپدایە و بۆ بوون بە ئەندام لە یەکێتیەکەیان پێویستە هەموو هەوڵێك بدەن بۆ باشکردنی رەوشی مافی مرۆڤ و چارەسەرکردنی پرسی کورد بە رێگەی ئاشتیانە.

پارتەکانی باشوری کوردستان یەك هەڵوێستن سەبارەت بە گرتنی سەرانی هەدەپە

لەباشوری کوردستان پەرتەوازەییەی باڵی کێشاوە بە سەر سەرجەم کایەکاندا و یەکتر قبوڵ نەکردن و هەوڵدان بۆ سڕینەوەی یەکتری بووتە سیمایەکی باو بەڵام سەبارەت بەگرتنی سەرانی هەدەپە سەرجەم لایەنەکان نارەزاییان دەربڕیوە بەشێوەی جیاجیا، ئاماژە بەوە دەکەن کە نیگەرانن لەم رەفتارەی تورکیا و دەبێت رێز لە نوێنەرەکانی خەڵك بگیرێت .
لەراستیدا هاو هەڵوێست بوونی پارتە سیاسیەکانی هەرێمی کوردستان سەبارەت بە گرتنی هاوسەرۆکەکانی پارتی دیموکراتی گەلان ئەو راستیە دەردەخەن لەپاڵ جیاواز بوونی دیدگای پارتە سیاسیەکانی کوردستان ئەکرێت کە هەموان هاوهەڵوێست بن سەبارەت بە پرسی کوردو هەندێك بابەتی نەتەوەی .
لەمەی سەرە وە ئەگەینە ئەو راستیەی هەرچەند ناکۆك بین لەناوخۆدا ئەکرێت لە پێناوی پرسە نەتەوەیەکان هاوراو هاو هەڵوێست بین.

کێشەکانمان لە گەڵ بەغداد لە سەر پرسی نەتەوەین یان وپارە و

پۆست … جەزا ئەحمەد فارس

ئەم قەیرانەی کە ڕوو بەڕووی هەرێمی کوردستان کرایەوە زۆر شتی بۆ ڕونکردینەوە یەکێك لەو بابەتانە بریتی بوو لە کێشەی نێوان حکومەتی هەرێمی کوردستان و حکومەتی عێراقی فیدراڵ.
سەرکردە سیاسیەکانمان ئێمەیان بەوە هەڵدەخەڵەتاند کە کێشەی کورد لە گەڵ بەغداد لە سەر پرسە نەتەوەییەکانە و ئەوان تا دوا هەناس دەجەنگن لە پێناو ناوچە جێناکۆکەکان و بە دیهێنانی مافە نەتەوەییەکانی کورد.
بە تێپەڕبوونی کات دەستی سەرکردەسیاسیەکانمان کەشف بوو کە ئەوان بۆ پارە و پۆست لەوێن مەبەستیانە کە پرسە نەتەوەییەکان تەنها وەك کاڵایەك و بیفرۆشنەوە بە خەڵکی هەرێمی کوردستان و ناوچە جێناکۆکەکان.
بۆیە لە (2003) ەوە تەنانەت یەك ناوچەی جێناکۆکیش نەتوانراوە بگەڕێنرێتەوە سەر هەرێمی کوردستان و یەك پرسی نەتەوەیش نەتوانراوە بەرەو پێشەوە ببرێت.

سەرکردە سیاسیەکانمان لە بەغداد نمونەیەکی ناشیرینیان پێشکەش کرد چونکە ئەوان ئەوەندەی بۆ بەرژەوەندی تایبەتی خۆیان و بنەماڵەکەیان ،یان حیزبەکەیان لەوێ بوون نیو هیندە بۆ خەمی هاوڵاتیان نەچوبوونە بەغداد.
لەپاڵ ئەوەی دەسەڵاتداری کورد لە بەغداد خەریکی پارە کۆکردنەوە و بەدەست هێنانی پۆست بوون لە ناو خۆشیاندا هەمیشە لە ململانێیە کی سەختدا بوون بۆ ئەوەی زۆر ترین پارە و پۆست بەدەست بیەنن بۆیە نەتوانرا ئامانجی نەتەوەی بەدەست بیەنرێت لە بەغداد.
ئە گەر سەرکردەکانی کورد بە عەقڵیەتێکی واقعی و دور لە خۆپەرستی خۆیان و حیزبەکانیان بچونایەتە بەغداد ئەوە بێگومان پێگەی هەرێمی کوردستانیانی بە هێز دەکرد و دەیان توانی سود لە وداهاتە زۆرەی عێراق وەربگرن بۆئەوەی کە ئابورییە کی بەهێز درست بکەن بۆ هەرێمی کوردستان.
بەڵام بەداخەوە سەرکردە سیاسیەکانی کورد لە سەرەتای چونە بەغدادیانەوە لە پاڵ ئەوەی کە داهاتوو پۆستی گرنگیشیان بە دەست هێنا نەیاتوانی پرسی نەتەوەی کورد بەرەو پێشەوە بەرن لە بەر ئەوەی خەرقی گەندەڵیەکی گەورە بوو بوون.

کاتێك کە بوین بە بەشێك لە عێراقی فیدراڵ زۆر پۆستی گرنگ و پارەمان بە دەستهێنا بەڵام لە بەر ئەوەی نەمانتوانی بە شێوەیەکی

عاقڵانە مامەڵە بکەین پێیانەوە ئەو پێست وپارانە بونە مایەی ماڵوێرانی بۆ خەڵکی هەرێمی کوردستان.
سەرکردایەتی سیاسی کورد لەپاڵ ئەوەی بۆ پێست و پارە چونە بەغداد خەڵکیان کردە قوربانی چونکە بە بەردەوامی کاریان لە سەر چەواشەکاری خەڵکی هەرێمی کوردستان کردووە کە ئەوان بۆ دەست کەوتی نەتەوەی چونەتە ئەوێ .
کاتێك عەرەبەکان بە سونەو شیعەوە تێگەشتن کە سەرکردایەتی سیاسی کورد سەرکدەیەکی خۆپەرستی گەندەڵن کەوتنە پەراوێز خستنی هەریمی کوردستان ، بەمەش پێگەمان لاواز بوو و ئەو سەنگ و قورسایەی کە هەمان بوو لەدەستماندا.

ئەوە پیاوە سیاسیەنەی کە لەدوای رووخانی حکومەتی بەعسی عێراقیەوە چونە بەغداد وەك نمایندەی کورد نەیان توانی سیاسەتێکی دروست بکەن بە ئاڕاستەی خزمەت کردنبێت بە پرسە نەتەوەییەکان بەتایبەتی لە بەدیهێنانی خەونی گەڕانەوەی ناوچە جێناکۆکەکان بۆ سەر هەرێمی کوردستان.
بۆیە خەڵکی هەرێمی کوردستان و ناوچە جێناکۆکەکانیش کرانە قوریانی بەرژەوەندیەکانی گروپێکی بچوك لەسەرکردەی هەردوو حیزبی دەسەڵاتدار کە زۆر نەهامەتیان توشکردین.
لەکۆتایدا دەگەینە ئەوڕاستیەی کاتێك کێشەمان لە گەڵ بەغداد بووە ئەوە کێشەکانمان لە سەر پێست و پارە بووە نەوەك لە سەر پرسی نەتەوەی ، هەمیشە پرسە نەتەوەییەکان بۆ بەرژەوەندی تایبەتی بەکار هێنراون لەلایەن سەرکردە سیاسیەکانمانەوە.

مافیاکانی نەوت لەهەرێمی کوردستان … جەزا ئەحمەد فارس

گروپێکی بچوك لە هەردوو حزبی دەسەڵاتداری هەرێمی کوردستان/عێراق، دەستیان بەسەر داهاتی نەوت گرتووە کە سەرەکیترین سەرچاوەی داهاتە بۆ هەرێمی کوردستان ئەم گروپە ئەکرێت بە مافیای نەوت ناویان بێنین لە بەر ئەوەی هەموو سیفەتەکانی مافیایان تێدایە .
ئەو نەوتەی کە سروشت پێی بەخشین لەبری ئەوەی ببێت بە سەرچاوەی

خۆشبەختی و ئاسودەی بۆخۆمان و نەوەکانمان ئەم گروپە مافیایە کردیان بە نەهامەتیەك کە خۆمان و نەوەکانیشمان ئەبێت باجی بدەین .

مافیاکانی نەوت بە شێوەیەیەکی نا ئەخلاقی و نا یاسای داهاتێکی خەیاڵاویان لە هەناردە کردنی نەوتی ئەم هەرێمەوە دەست دەکەوێت.
بۆئەوەی ئەو داهاتە زۆرەی کە لە فرۆشتنی نەوتەوە دەستیان دەکەوێت لەکاتی بردنە دەرەوەی توشی لێپرسینەوە نەبن سیاسەتی سپی کردنەوەی پارەی نەوت ئەگرنە بەر .
چەندین کۆمپانیای وەهمیان دروست کردووە بەمەبەستی ئەوەی کاتێك کە داهاتەکانیان بردە دەرەوە بڵێن ئەم داهاتانە لە قازانجی ئەم کۆمپانیانەوە دەستمان کەوتووە.

زۆر جار لە پاش ئەوەی ئەم کۆمپانیانە کاری سپی کردنەوەی پارە دەکەکەن بە شێکی زۆری تەندەرەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستانیش وەر دەگرن و لەوانەشدا گەندەڵییەکی بێشوومار ئەنجام دەدەن.
یەکێکی تریش لەو دیاردانەی کە ئەم مافیانەی نەوت دروستیان کردووە چەندین کەسی نزیك لە خۆیان لەماوەیەکی کەمدا کرد بە ملوێنەرو ملیالەر لە سەر داهاتی خەڵکی ئەم هەرێمە.
ئەم هەرێمە وای لێهاتووە وەکو قاچك لەماوەی شەو ڕۆژێکدا چۆن هەڵەتۆ قۆت ئاوا چەندین ملوێنەرو ملیالەر دروست دەکرێن کە ئەمە شتێکی نا ئاساییە لە بەر ئەوەی زۆر بەی ئەو خەڵکانەی کە لەم هەرێمەی ئێمە ئە بن بە ملوێنەرو ملیالەر لە سەر داهاتی خەڵك بوون نەك لەسەر بنەمای لێهاتووی و کاری خۆیان.
کارەساتی گەورە چاوەڕێی خۆمان و نەوەکانمانە ئەگەر ئەم مافیایانەی نەوت نەوەستێنین چونکە ئەم مافیایانە گرنگ نیە بەلایانەوە ئەگەر هەموو ئەم هەرێمە وێران بکەن لە پێناو بەرژەوەندی تایبەت بەخۆیان.

مافیاکانی نەوت کێن ؟…

لەدوای ئەوەی کە هەرێمی کوردستان هەناردەکردنی نەوتی دەست پێکرد بۆ دەرەوە خەڵکی ئەم هەرێمە سەرەتا هیچ زانیارییەکان لە سەر ئەوە نەبوو کە ئەم نەوتە ئەگەر لە دەستێکی ئەمیندا نەبێت ئەبێت بە مایەی نەهامەتی بۆ خۆیان و نەوەکانیان بۆ یە هاوڵاتیان پێیان وا بوو کە ئایندەیەکی پرشنگدار چاوەڕێیان دەکات .
بەڵام بە تێپەڕ بوونی کات ئەو ڕاستیە ڕوونبوویەوە کە نەوت بۆ خەڵکی نەهامەتی دێنێت و بۆ بەر پرسەکانیش خۆشگوزەرانی.

هەمیشە راگەیاندکارە حیزبیەکانی هەردوو حزبیی دەسەڵاتدار لەڕێگەی راگەیاندنەکانیاوە ئەوەیان بە گوێماندا ئەدا کە نەوت ئە بۆتە مایەی خۆشگوزەرانی بۆ هەموو خەڵکی کوردستان بۆیە خەڵکی ئەم هەرێمە چەواشە کرا بەشێوەیەکی نادروست رای گشتی ئاراستە کرا بە ئاڕاستەی پشتگیری کردن لە هەناردەکردنی نەوت.

بەتێپەڕبوونی کات نەوت بوو بە نەهامەتی بۆمان لەبەر ئەوەی کە گروپێکی مافیا کە من بە مافیای نەوت ناویان دەبەم کۆنترۆڵی سەرچاوەکانی نەوتیان کرد و زۆر بەی داهاتەکەیان خستە خزمەتی خۆیانەوە و خەڵکی هەرێمی کوردستانیان بێبەشکرد لە و داهاتەی کە لە ڕێگەی نەوتەوە دەست دەکەوێت.

مافیاکانی نەوت زۆرێك لە بەر پرسەکانی ناو هەردوو حزبی دەسەڵاتن کە ئەوانیش پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتیمانی کوردستانن ئەمان ئەو داهاتەی کەلەنەوتەوە دەست هەرێمی کوردستان دەکەوێت بە ئارەزووی خۆیان تەخشان و پەخشانی دەکەن بۆیە ئەم هەرێمە کەوتۆتە ناوقەیرانێکی دارای قورسەوە کە ڕزگاربوون لێی ئەگەر مەحاڵ نەبێت ئەوە ئەستەمە.

ئەگەر سەیرێکی واقعی هەرێمی کوردستان بکەن لەم ڕێدا هەموان بوینەتە قوربانی سەوداو مامەڵەی مافیاکانی نەوت بەهۆی ئەوەی کە مافیاکانی نەوت کۆنترۆڵی هەموو شتێکیان کردووەلەم هەرێمەدا.

چەندین بەر پرس لە سەرکردە سیاسیەکانی یەکێتی نیشتیمانی کوردستان و پارتی دیموکراتی کوردستان لە سایەی نەوتەوە بوون بە کەسی ملوێنەر و ملیالەر ئەمانە خۆیان کردووە بە خاوەنی چاڵە نەوتەکان و هەر یەکەیان چەندین بیری نەوتیان هەیە.

لەپاڵ ئەوەی کە لەڕێگەی بۆرییەوە بە شێکی زۆری نەوتی هەرێمی کوردستان بەتاڵان ئەبرێت بەدرێژاری چەندین ساڵی ڕابردوو ئێستاش بە بەردەوامی تەنکەرەکانی نەوت ڕیز دەبەستن بەدوای یەکدا و ئاودیوی سنورەکانی هەرێمی کوردستان ئەکرێن.

شێوازی کاری مافیاکانی نەوت

یەکێك لە سیفەتە دیارەکانی مافیاکانی نەوت ئەوەیە کە بێهەستن بە هیچ شێوەیەك هەست بەئازارەکانی خەڵکی هەرێمی کوردستان ناکەن وە زۆر خۆپەرستن ئەیانەوێت هەموو شتێك بۆ خۆیان بێت و رۆحی قۆرغکاری باڵی کێشاوە بەسەریاندا .

مافیاکانی نەوت بەنهێنی کارەکانیان ئەنجام ئەدەن و ئەو داهاتانەی کە دەستیان دەکەوێت بەناوی کەسە نزیکەکانی خۆیانەوە لە بانکەکانی دەرەوە هەڵی دەگرن .

مافیاكانی نەوت خاوەنی چەندین پرۆژەی گەورە گەورەشن كە هەندێكیان تەنها بۆ سپی كردنەوەی پارەكانیانە وە هەندێكی تریشیان بۆ ئەوەیە كە بتوانن كۆنترۆڵی سەرجەم بوارەكانی ژیانی تاك بە تاكی هەرێمی كوردستان بكەن.

هەندێك لە مافیاكانی نەوت خاوەنی كۆمپانیای خانوبەرەن كە لە ڕێگەیەوە لەیەك كاتدا دوو سودی گەورە بە دەست دەیەنن یەكەم پارەكانیانی پێ سپی دەكەنەوە دووەم قازانجی خەیاڵاویش لەو پرۆژانەدا ئەكەن.

ئەم مافیایانە خەڵكی هەرێمی كوردستانیان توشی تێكشكانێكی دەرونی گەورە كردوە ئەتوانین بڵێین پێویستمان بە چەندین دەیە ئە بێت بۆ ئەوەی جاریكی تر بگەڕێنەوە حاڵەتی ئاسای، چونكە زۆر بە بەرنامە كار لە سەر تێك شكاندنی كەسایەتی مرۆڤی كورد كراوە .

چۆن مافیاكانی نەوت بوەستێنین؟

كاتی ئەوە یە كە مافیاكانی نەوت بوەستێنین چونكە بە بەردەوام بوونی ئەمان لە سەر كارە چەپەڵەكانیان قەیرانەكان زیاتر ئاڵۆز ئەبن و ئاسۆی چارەسەر وون ئەبێت لێمان.

ئەگەر بەزووترین كات مافیاكانی نەوت نەوەستێنرێن ئەوە كارەساتی گەورە توشی هەرێمی كوردستان دەكەن كە بۆ چەندین نەوە كاریگەری ئەبێت

پێویستە ئەم مافیانە هەوڵبدرێت لەناوخۆ ڕوو بەڕووی دادگاكان بكرێنەوە ئەگەر زەمینە سازی دادگاكانیش لەبار نەبوو لە هەرێمی كوردستان ئەوە ڕوو بەڕووی دادگاكانی عێراقیان بكەینەوە لە بەر ئەوەی بە پێی دەستوری عێراقی تاوەكو ئێستا ئێمە وەك هەرێمی كوردستان بە شێكی جیانەكراوەیەن لە خاكی عێراق .

پێم وایە دادگاكانی ناوەند شێوازی كاركردنیان باشترە لە دادگاكانی هەرێمی كوردستان وە حكومەتی ناوەندی عێراق چەندین قۆناغ لە پێش حكومەتی هەرێمی كوردستانەوە بۆ ڕوو بەڕوو بوونەوەی گەندەڵی بۆیە ئەكرێت لە ڕێگەی دادگاكانی حكومەتی ناوەندەوە كە مەبەستم ئەوانەی دەرەوەی سنوری هەرێمی كوردستانە ئەم مافیایانە ڕوو بەڕووی دادگا بكرێنەوە.

ئەگەر هاتوو ئامادەش نەبوون بێنە بەردەم دادگاكان ئەوە یەك ڕێگەی ئاشتیانەی تر لە بەردەممان‌دا ئەمێنێت ئەویش بریتیە لەوەی كە لەڕێگەی ئەو نوسەرو ڕۆشنبیرانەی كە لە دەرەوەن بەتایبەتی لەووڵاتانی ئەوروپا و ئەمریكا ئەژین هەوڵبدرێت لەوێ پەڵاو لەدادگاكان بۆ ئەو مافیایانە بكرێتەوە وەپاشان قەدەغەی سەفەریان

لێبکرێت و ئەو پارەی کە بەناوی خۆیان و کەسوو کاریانەوە هەڵگیراوە لە بانکە کانی دەرەوە بلۆك بکرێت چونکە ئەو پارانە هی هەموو خەڵکی هەرێمی کوردستانە نەك هی ئەوان.

مافیاکانی نەوت و کاری تیرۆر

ئەگەر بێدەنگ نە بین ئەوە مافیاکانی نەوت ئەمان کوژن یان هەوڵدەدەن بمانکڕن دیار ترین نمونەی تیرۆریش بریتیە لەشەهیدکردنی (کاوە گەرمیانی) ڕۆژنامەنوس کە بەر لەوەی یەکەمین نەوەی خۆی ببینێت بە ناشیرینترین شێوە و دور لە هەموو بەهایەکی مرۆڤایەتی تیرۆریان کرد.

شەهید کاوە گەرمیانی بووە قوربانی ئەو راپۆرت و کارە رۆژنامە نوسیانەی کە بە شێکی پەیوەندی بەمافیاکانی نەوتەوە هەبوو، ئەو ئەیویست کە مافیکانی نەوتی ناوچەکەی خۆی بە ئێمە بناسێنێت و گەندەڵیەکانی کەرتی نەوت لەگەرمیان دەربخات کە ناوچەیەکی ستراتیژی و گرنگە .

ئەم مافیایانە دەبێت لە سەر ئاستی نێودەوڵەتی ناویان بخرێتە لیستی تیرۆرە وە لە بەر ئەوەی هەر ئەم مافیانەی نەوت بوون بە بێ گوێدانە هیچ بە هایەکی مرۆڤایەتی دەستیان لەگەڵ داعش تێکەڵ کردو بازر گانیان لەگەڵ کردن.

ئە بێت ئەوەمان قەت لە بیر نەچێت لەکاتێکدا کە داعش منداڵەکانی ئێمەی ئەکوشت و سەری ئەبڕین چەندین مافیای نەوت کە کورد بوون و لە لایەن پارتە سیاسیەکانەوە پشتگیری دەکران دەستیان لەگەڵ داعش تێکەڵ کردبوو بازرگانی نەوتیان لەگەڵ دەکردن .

بە داخەوە بازرگانی نێوان مافیاکانی نەوت لە هەرێمی کوردستان و داعش نەبووە ڕۆژەف و ئەم باسە زۆر گرنگی پێنەدراوە لە سەر ئاستی ناوخۆی هەرێمی کوردستان.

قەیرانی دارای دەرئەنجامی گەندەڵییە لەداهاتی گشتی هەرێم

… جەزا ئەحمەد فارس

سەرکردە سیاسیەکان خەڵکی هەرێمی کوردستانیان توشی قەیرانێکی گەورە کرد چونکە ئەوان فێری ئەوە بوون لە یەك کاتدا سەرجەم داهاتی ناوخۆی هەرێمی کوردستان و بەشێکیش لەو بودجەیەی کە لە عێراقەوە دەهات بەشێوەیەکی نایاسای بۆ خۆیان بەرن.
بۆیە کاتێك کە بودجەی هەرێمی کوردستان بڕا سەرەتای قەیرانەکان دەستیان پێکرد، سەرکردە سیاسیەکان لە هەردوو حیزبی دەسەڵاتدار لە بری ئەوەی لەخەمی ئەوەدا بن کە قەیران دروست نە بێت کەوتنە دروست کردنی چەندین قەیران ، خەڵکی هەرێمی کوردستان هەرگیز پێش بینی ئەوەی نەکرد بوو کە گەندەڵی سەرکردەکان گەشتبێتە ئاستێك دەست بەرن بۆ قوتی منداڵەکانیان و موچەکانیان بۆ بکەن بە ڕوبعە موچەو وە دواترش لە بری مانگانە بۆیان بکەن بە چەند مانگ جارێك.
کێشەی بنەڕەتی لە دروست بونی ئەم قەیرانە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی کە ناشەفافیەکی زۆر لە داهاتی گشتی هەیە بە شێوەیك گروپێکی بچوك کۆنتڕۆڵی هەموو شتێکیان کردووە بۆ خۆیان و تەخشان و پەخشانی داهاتی گشتی دەکەن بەمەش یاری بە چارەنوسی موچەی فەرمانبەرانەوە دەکەن.
بەدروست بوونی قەیرانی دارای لە هەرێمی کوردستان رووی راستی پیاوە سیاسیەکانمان بۆ دەرکەوت ئەوە ڕوونبوویەوە کە ئەوان چەند پیاوێکی بچوکن ئەوان هێندەی بازرگانن و خەریکی بازرگانین بە سەر خەڵکی هەرێمی کوردستان نیو هێندە پیاوی سیاسی راستە قینەنین کە لە خەمی خەڵکەکەی خۆیاندا بن و بیانەوێت خزمەتیان بکەن.
لەم قەیرانەوە تێگەشتین کە ئەوانەی لەم هەرێمە سیاسەت ئەکەن بەکەڵکی فەرمانڕەوای نایەن و سەرکردە سیاسیەکانی ئێمە جگە لە گروپێکی نادیموکراسی قۆرخکار زیاتر هیچی تر نین .
داهاتی ناوخۆی هەرێمی کوردستان ئەگەر بە شێوەیەکی شەفافانە بخرێتە ڕوو ئەوە بێگومان ئەم داهاتە بەشی سەرجەم تێچووەکانی هەرێمی کوردستان دەکات.
لە بەر ئەوەی ناشەفافیەکی زۆر لە داهاتی ناوخۆی هەرێمی کودستان هەیە ، خەڵکی بەتەواوەتی بێئومێد بوون لەم دەسەڵاتە چونکە هیچ ئیرادەیەکی راستەقینە بوونی نیە بۆ چارەسەر کردنی کێشەکان.

گروپێك لە سەرکردە سیاسیەکانی هەرێمی کوردستان کۆنترۆڵی هەموو شتێکیان کردوە و یاری بە چارەنوسی خەڵکەوە دەکەن.
بۆئەوەی کە هەرێمی کوردستان لەو قەیرانانە رزگار بکرێن دەبێت ئەو

گروپە بچوکەی کە کۆنترۆڵی داهاتی گشتی ئەم هەرێمەیان کردوەو ئاراستەی سیاسەتەکانی حکومەت بۆ بەر ژەوەندی خۆیان دەکەن بەهەرشێوەیك بێت دور بخرێنەوە لە دەسەڵات چونکە بە بەر دەوام بونی ئەم گروپە قۆرخکارە ئەوە قەیرانەکان هیچ ئاسۆیەکی چارەسەریان نابێت و وە ئەگەر بە شێوەیەکی کاتیش ئەم قۆناغە تێبپەڕێنین ئەوە بێگومان توشی چەنید قەیران و نەهامەتی ترمان دەکەن.

ئەم گروپەی کە ئێمەیان توشی ئەم هەموو نەهامەتی و قەیرانانە کردوە خاوەنی داهاتێکی زۆرن کە بەشێوەیەکی نایاسای ئەو داهاتەیان پێکەوە ناوە و لە بانکەکانی دەرەوە هەڵیانگرتووە بە ناوی خۆیان و خزم و کە سوکاریانەوە.

مەترسی گەورە بریتیە لەوەی کە ئەم گروپە بچوکە بە بەر نامە کار لە سەر ئەوە دەکەن کە خەڵکی ئەم هەرێمە هەژار و برسی بکەن بۆ ئەوەی وەك کۆیلەی خۆیان بە کاریان بیە نن وە ك چۆن مامەڵە بەداهاتی گشتی ئەم هەریمە و ئاراستەی سیاسەتەکانە حکومەت دەکەن ئاواش خەڵك ناچار بکەن کە بیان خەنە خزمەتی خۆیانەوە .

لەکۆتایدا دەگەینە ئەو ڕاستیەی کە دەسەڵاتی سیاسی لە هەرێمی کوردستان لەماوەی کاکردنیدا دوور لە هەموو بنەماکانی ئەخلاق و پێوانە عەقلانیەکانی زانستی سیاسی مامەڵەی کردووەچونکە لەسەرەتای دروست بوونی ئەم هەرێمەوە گروپێکی بچوك کۆنترۆڵی هەموو شتێکیان کردوە و ئەوان بڕیار لە سەر چارەنوسی ئەم هەرێمە دەدەن.

چی لەهەگبەکەی دۆناڵد ترەمپ دایە ؟ … جەزا ئەحمەد فارس

بە پێچەوانەی پێشبینی زۆر بەی ئەو توێژەرو مامۆستایانی زانکۆ وە لە هەرێمی کوردستان کە پێیان وابوو هیلاری کلنتۆن دەڕواتە کۆشکی سپی ،دۆناڵد ترەمپ هەنگاوەکانی بەرەو کۆشکی سپی نا.

دیموکراسیەتی ئەمریکی

ئەمریکا سەلماندی نەك تەنها وڵاتێکی دیموکراسی خوازە بۆ ناوخۆی وڵاتەکەی خۆی بگرە یەکێکە لەو وڵاتانەشی کە نمونەیەکی جوانی

پێشکەش کردووە لە قبوڵکردنی جیاوازیەکان کە یەکێکە لە بنەما بنەڕەتیەکانی دیموکراسییە .

دۆناڵد ترەمپ ئەوەی ڕاگەیاند کە ئێستا کاتی کارکردنە ئەمە دەرخەری ئەوە یە کە ئەو هەرچەند لە کەمپینی هەڵبژاردنەکەی لەگەڵ دیموکراتەکان کە هیلاری کلنتۆن سەرۆکایتی ئەکرد زۆر جار لێمەکردن و تۆمەتبار کردنی یەکتر بووە بەڵام ئەوە کۆتای هات و دەست لەناو دەست ئە بن بۆ ئەوەی ئەمریکایەکی بەهێز دروست بکەن .

ترەمپ ئاماژەشی بەوەشدا کە کار بۆ یەکگرتووی ناوخۆی ئەمریکا دەکات لە نێوان دیموکرات و کۆماری و سەربەخۆکان بەم پەیامەی ئەوەی پشت راستکردەوە کە ئەو سەرۆکێکە بۆ هەموو ئەمریکیەکانە نەك تەنها بۆ کۆماریەکان ئەمەش جەوهەری راستە قینەی دیموکراسی ئەمریکیەکانە کە سەرۆکەکانیان بەیەك چاو سەیری پێك هاتە جیاوازەکان دەکەن بە پێچەوانەی سەرکردە سیاسیەکانی ووڵاتانی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستەوە کە بەتەنها نمایندەی پارتەکەی خۆیان یان ئەوانە دەکەن کە هەڵیانبژاردوون .

دۆناڵد ترەمپ بە شانازیەوە سوپاسی هیلاری کرد بۆ ئەو خزمەتەی کە بە ئەمریکیەکانی کردووە ئەمە پێمان دەڵێت سەرکردە سیاسیەکانی ئەمریکا هەرچەند ناکۆکی و جیاوازی ئایدیا لە نێوانیاندا هەبێت بەڵام ئامادەن کە دان بەوە دا بنێن کە بەرامبەرەکەیان کاری باشی کردووە.

لەپاڵ ئەو هەموو جوانیانەی دیموکراسی ئەمریکی لەناوخۆدا ، ئەکرێت ئەمریکا بە پێچەوانەی ئەوە وە لە دەرەوەی ووڵاتەکەی کار بکات بۆ بە دیهێنانی ئامانجە ستراتیجیەکانی.

سیاسەتی ئابوری دۆناڵد ترەمپ

ئەمریکیەکان لە چەندین قەیرانی ئابوریدا ئەژین، بۆ ئەوەی لەو قەیرانانە رزگاریان بێت پێویستیان بە سەرۆکێکە کە شارەزای لە سیاسەتی ئابوری و بازرگانی هەبێت نەك سیاسەتی دەرەوە، بۆیە دەنگیان بە ترەمپ دا لە بری هیلاری .

لە سیاسەتی ئابووریدا ترەمپ کە بانگەشە بۆ گۆڕانکاری ریشەی ئەکات لە ئابوری ئەمریکا لە پێناو ئەوەیە کە ئەمریکا بکاتەوە بە مەزنترین وولاتی ئابوری جیهانی .

بۆ باشکردنی باری ئابوری ناوخۆی ئەمریکا ترەمپ ئاماژەی بەوە کرد کەکار لە پێناو رەخساندنی زۆرتین هەلی کار دەکات، بەمەش بازاری ئەمریکی زیاتر چالاك ئەبێت لەناوخۆدا، لە یەك کاتدا هاوڵاتیانی ئەمریکی ئەتوانن سود مەند بن و هەروەها ئەمریکاش زیاتر هەنگاو

بەرەو دروستکردنی ئابورییەکی بەهێز بنێت.
سیاسەتی ئابوری ترەمپ ئایندەی ئەمریکا دیاری دەکات یان ئەوە یە کە ئەمریکا بەرەو لوتکە ئەباتەوەو لەڕووی ئابورییەوە و ئەیچەسپێنێت یان ئەمریکا توشی شکستی ناوخۆی ئەکات و پێگەی لاواز دەبێت .
ئەمریکیەکان وا سەیری ئەم بابەتە ئەکەن لە هەردوو حاڵەتەکەدا قازانجیان بێت لە بەر ئەوەی لە حاڵەتی یەکەم حکومی جیهان دەکەن بە هۆی بوونی ئابوریەکی بەهێزەوە.
لە حاڵەتی دووەمیش کە شکستە زۆرێك پێیان وا یە کە ئەمریکا ئەبێت شکست بیەنێت بۆ ئەوەی جارێکی تر خۆی بونیاد بنێتەوە و بە هێزێکی گەورە ترەوە لەکایەی جیهانی دەربکەوێت .
مێژووش زۆر نمونەی پێداوین لە سەر شکستی هەندێك وڵات کە دواتر توانیویانە لەماوەیەکی کەمدا خۆیان ڕێکبخەنەوە و ببن بە بەهێزترین وڵاتی جیهانن دیارترین وڵات ئەڵمانیای دوای شەڕی جیهانی دووهەمە کە کەوتنێکی گەورەی لە سەر جەم بوارەکان بەخۆوە بینی بەڵام کاتێك کە هەستایەوە توانی کە ببێتە سوڕێنەری ئابوری و سیاسی ئەوروپا ولەسەر ئاستی جیهانیش ڕۆڵی کاریگەر ببینێت.
یەکێك لەوکارانەی کە ترەمپ کە گرنگی پێدەدات لایەنی ئابوری وویلایەتە یەکگرتووەکانە ، پلانی ئەوەی هەیە کە لەڕووی ئابورییەوە ئەمریکا بەهێز بکات،دور نیە یەکێك لە هۆکارە سەرەکیەکانی ئەوەی کە دەنگدەری ئەمریکی ئەویان لە هیلاری پێپەسەند تربوو ئەوە بێت کە بیانەوێت لەو کێشە ئابوریانە رزگاریان بێت کە لەناوخۆی ئەمریکا هەیە ، چونکە ترەمپ ئەوەندەی بازرگانێکی لێهاتووە پیاوێکی سیاسی نیە.

سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا لە سەردەمی دۆناڵد ترەمپدا

ستراتیجیەتی ئەمریکا بۆ دەرەوە گۆڕانی بەسەردا نایات ئەوەی کە دەگۆڕێت بریتیە لەئامڕازەکانی بە دیهێنانی ستراتیجیەتی ئەمریکی ئەکرێت کە دیموکراتەکان ئەوکاتانەی کەلەسەر فەرمانڕەوای بوون سیاسەتی نەرمیان گرتبێتە بەر بۆ بەدیهێنانی ئامانجەکانی ئەمریکا بەڵام کۆماریەکان بە پێچەوانەوە.
کۆماریەکان بڕوایان بە وە هەیە بۆ بەدیهێنانی ستراتیجیەتی ئەمریکا ئاسایە ئەگەر بەشێوەیەکی راستەوخۆ سنوری وڵاتانی تر ببەزێنرێت بۆیە ئاسایە جارێکی تر ترەمپ ژمارەی هێزەکانی ئەمریکا لە دەرەوەی سنوری زیاتر بکات.
ئەوەی کە گرنگە لە سیاسەتی ترەمپ بریتیە لەوەی کە ئەو بەڕاستی مەبەستێتی داعش لە موسڵ و ڕەقە تێك بشکێنێت بۆ یە ئەگەری زۆرە کە

ئەم دوو ئ□ پەراسیۆنە خێراتر بکرێن.

هەموان چاوەڕێی ئەوە دەکەن کە لە سەردەستی دۆناڵد ترەمپ ژمارەیەك شەڕ هەڵبگیرسێت لەڕۆژهەڵاتی ناوەڕاست و جیهان بەڵام دور نیە ئەم چاوەڕوانیە هەڵەبێت وەك ئەوەی کە هەمووان پێش بینی هیلاری کلنتۆنیان دەکرد بڕواتە کۆشکی سپی .

دروست بوونی شەڕ ئەگەرێکی کراوەیە لەسەردەمی ترەمپ چونکە زۆربەی ئەو شەڕانەی کە ئەمریکا بە شێوەی راستەوخۆ بەشداری تیادا کردووە لە سەردەمی کۆماریەکان بووە.

ئەوەی گرنگە بۆ کورد ئەوەیە کە ئێمە ئەتوانین سود مەند بین لە سەردەمی ترەمپ چونکە ئەو دیدگایەکی پۆزەتیفی هەیە بۆ پرسی کورد بەڵام خاڵکی گرنگ کەوتۆتەوە سەر سەرکردایەتی کورد کە چۆن مامەڵە دەکات لەگەڵیدا.

ئێمە ئەگەینە ئەو ڕاستیەی کە ستراتیجیەتی ئەمریکا گۆڕانی بەسەردا نایەت لە سەردەمی ترەمپ بەڵام ئامڕازەکانی سیاسەتی دەرەوە ئەگۆڕێت.